

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Veda Group)
Paper- IX (Vedic Interpretation)

Time: 3 Hours

Full Marks-40

Questions are of value as indicated in the margin

1. प्रश्नद्वयं समाधत्त । 10×2=20
(क) सायणदिशा वेदलक्षणं विवृणुत ।
(ख) दर्शपौर्णमासयोः वर्णनाप्राथम्यं विचारयत ।
(ग) स्वर्गस्य बहुविधत्वं किमिति विचारयत ।
(घ) कानि चतुर्विधानि कर्माणि? ग्रन्थानुरोधेन तानि विचारयत ।
2. स्वामि-दयानन्ददिशा वेदानामुत्पत्ति-विषयमधिकृत्य प्रबन्धमेकं विरचयत । 10
अथवा
स्वामिदयानन्ददिशा यज्ञस्य याथार्थ्यं सामाजिकं लाभं च विचारयत ।
3. दश प्रश्नाः समाधेयाः - 1×10=10
(क) किं तावत् अनुबन्धचतुष्टयम्?
(ख) सर्वं पाप्मानां तरति ----- (शून्यस्थानं पूरयत) ।
(ग) कः यज्ञानसृजत्?
(घ) “अत एव च नित्यत्वम्” सूत्रमिदं कस्मिन्नन्ये वर्तते ।
(ङ) कः नरः पतनमृच्छति?
(च) पुरुषसूक्तगतमन्त्रव्याख्याने “छन्दांसि” इति पदस्य कोऽर्थः स्वामि-दयानन्देन कृतः?
(छ) ईश्वरो न्यायकर्तास्ति वा पक्षपाती वा वर्तते?
(ज) लौकिकशब्दाः नित्याः अनित्याः वा?
(झ) “तस्य वाचकः प्रणवः” वाक्यमिदं मूलतः कस्मिन् शास्त्रे विद्यते?
(ञ) स्वामिदयानन्ददिशा प्रयत्नस्य भेदद्वयं लिखत ।
(ट) यत् परः शब्द स ----- (वाक्यं पूरयत)
(ठ) दक्षिणमार्गेण चन्द्रप्राप्तिः स्वर्गप्राप्तिः वा भवति?

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Veda Group)
Paper- X

Time: 3 Hours

Full Marks-40

Questions are of value as indicated in the margin

1. यथारुचि पञ्च सूत्राणि व्याख्यात । 5×5=25
- (क) संहिता पदप्रकृतिः ।
(ख) अनुस्वारो व्यञ्जनं वा स्वारो वा ।
(ग) स्वरभक्तिः पूर्वभागक्षराङ्गम् ।
(घ) अष्टौ समानाक्षराण्यादितः ।
(ङ) तेषामाद्याः स्पर्शाः पञ्च ते पञ्चवर्गाः ।
(च) ते क्षैप्राः प्राकृतोदयाः ।
(छ) संयोगादिर्वा ।
(ज) ऊष्मा रेफी पञ्चमो नामिपूर्वः ।
(झ) रक्तसंज्ञोऽनुनासिकः ।
2. पाणिनीयशिक्षानुरोधेन स्वराणामुच्चारणस्थानानि निरूपयत । 15
- अथवा
- द्वयोः व्याख्या कार्या -
- (क) एवं वर्णाः प्रयोक्तव्या नाऽव्यक्ता न च पीडिताः । 7.5
सम्यग्वर्णप्रयोगेण ब्रह्मलोके महीयते ।।
- (ख) चाषस्तु वदते मात्रां द्विमात्रं चैव वायसः । 7.5
शिखी रौति त्रिमात्रं तु नकुलस्त्वर्धमात्रकम् ।।

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Veda Group)
Paper- XI
(Samhitā Texts)

Time: 3 Hours

Full Marks-

40

Questions are of value as indicated in the margin

अधोनिर्दिष्टेषु यथेच्छं किमपि प्रश्नद्वयं सरलसुरगिरा लिख्यताम् -

15×2=30

1. रुद्राध्यायमबलम्य रुद्रस्य स्वरूपं निगद्यताम् ।
2. प्रजापतेः वैशिष्ट्यं समासेन वर्ण्यताम् ।
3. राष्ट्रकल्याणे राष्ट्राभिवर्धनसूक्तस्य महत्त्वं प्रतिपाद्यताम् ।
4. सीतासूक्तस्य महत्त्वं प्रतिपाद्यताम् ।

5. अधोलिखितेषु यथेच्छम् एकस्य व्याख्या कार्या -

10

(क) नमस्ते रुद्र मन्यव उतो त इषवे नमः ।

बाहुभ्यामुत ते नमः ।।

(ख) तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः ।

तदेव शुक्रं तद्वह्म ता आपः स प्रजापतिः ।।

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Veda Group)
Paper- XII
(Ṛk Samhitā)

Time: 3 Hours

Full Marks-

40

(Questions are of value as indicated in the margin)

1. अधोनिर्दिष्टेषु यथेच्छं किमपि प्रश्नं यं सरलसुरगिरा लिख्यताम् - 15×2=30

(क) पर्जन्यसूक्तस्य महत्त्वं समासेन प्रतिपादयत ।

(ख) श्रीसूक्तानुसारं श्रियाः स्वरूपं प्रतिपाद्यताम् ।

(ग) नासदीयसूक्तस्य दार्शनिकमहत्त्वं निगद्यताम् ।

(घ) श्रद्धासूक्तस्य वैशिष्ट्यं वर्णयत ।

2. अधोलिखितेषु यथेच्छम् एकस्य मन्त्रस्य भाष्योक्तदिशा व्याख्या कार्या - 10×1=10

(क) हिरण्यवर्णौ हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ।

चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेद म आवह ।।

(ख) श्रद्धां प्रातर्हवामहे श्रद्धां मध्यन्दिनं परि ।

श्रद्धां सूर्यस्य निम्नुचि श्रद्धे श्रद्धापयेह नः ।।